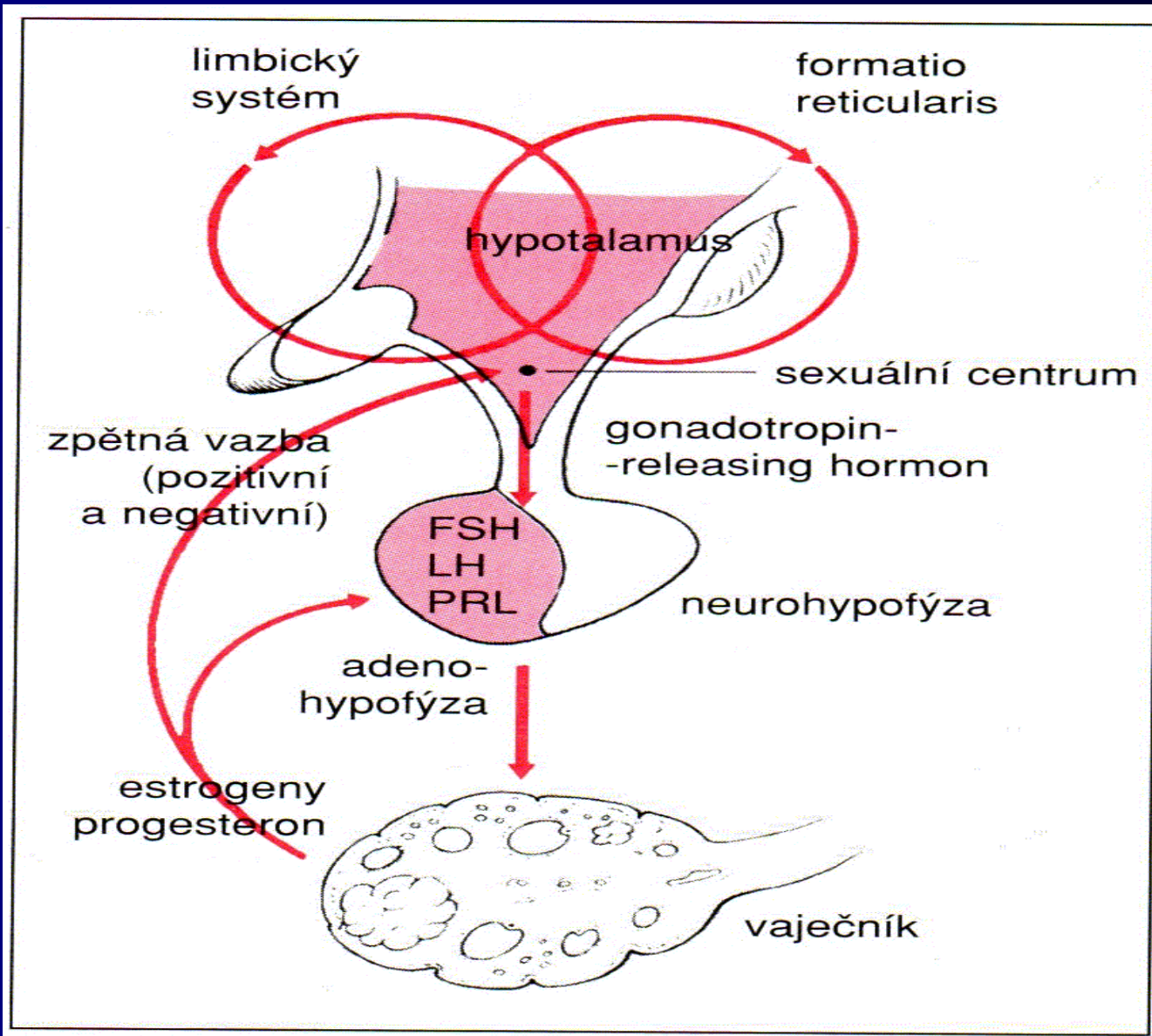

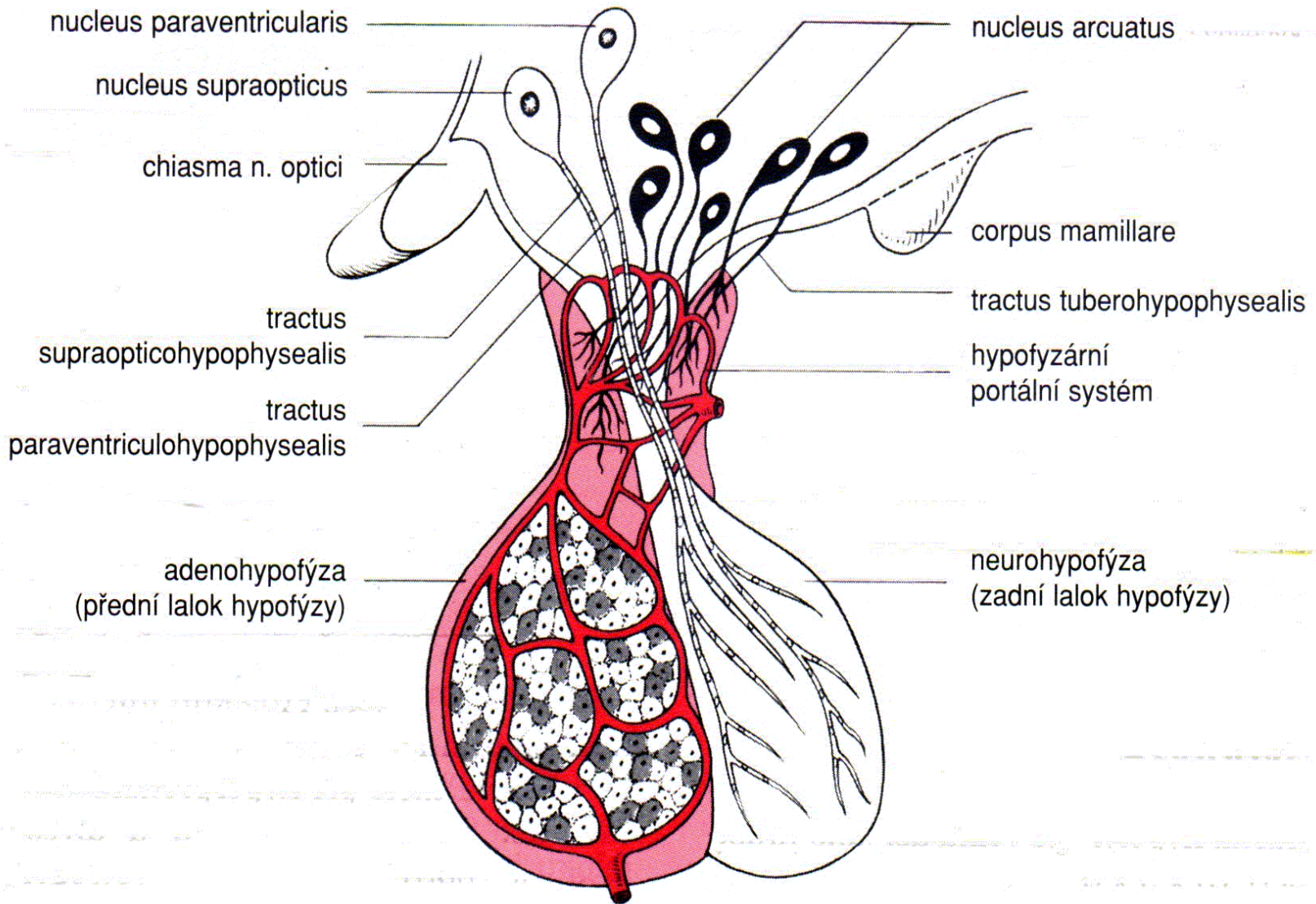
Neurohumorální řízení cyklu. Poruchy cyklu.

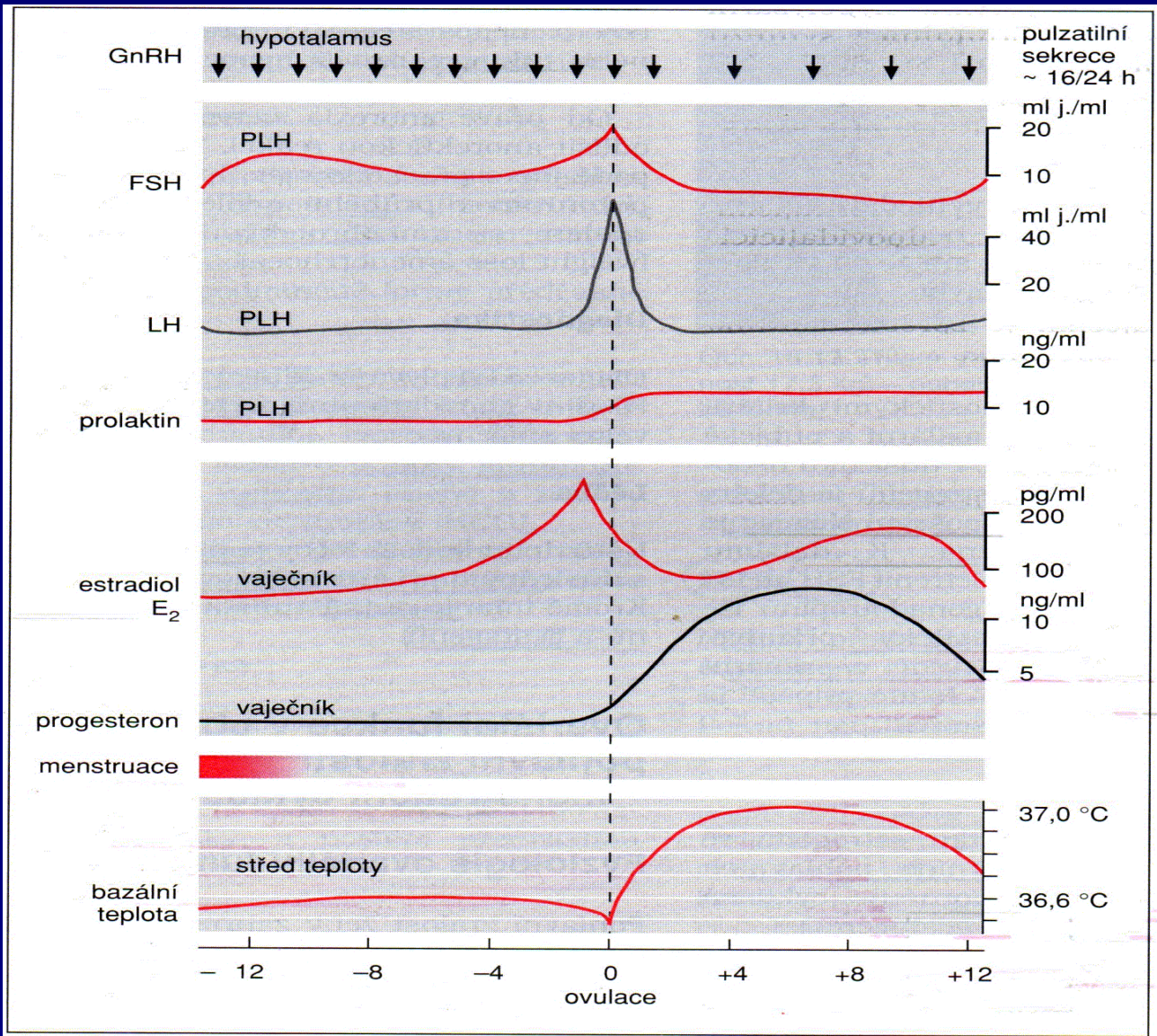
I. Crha

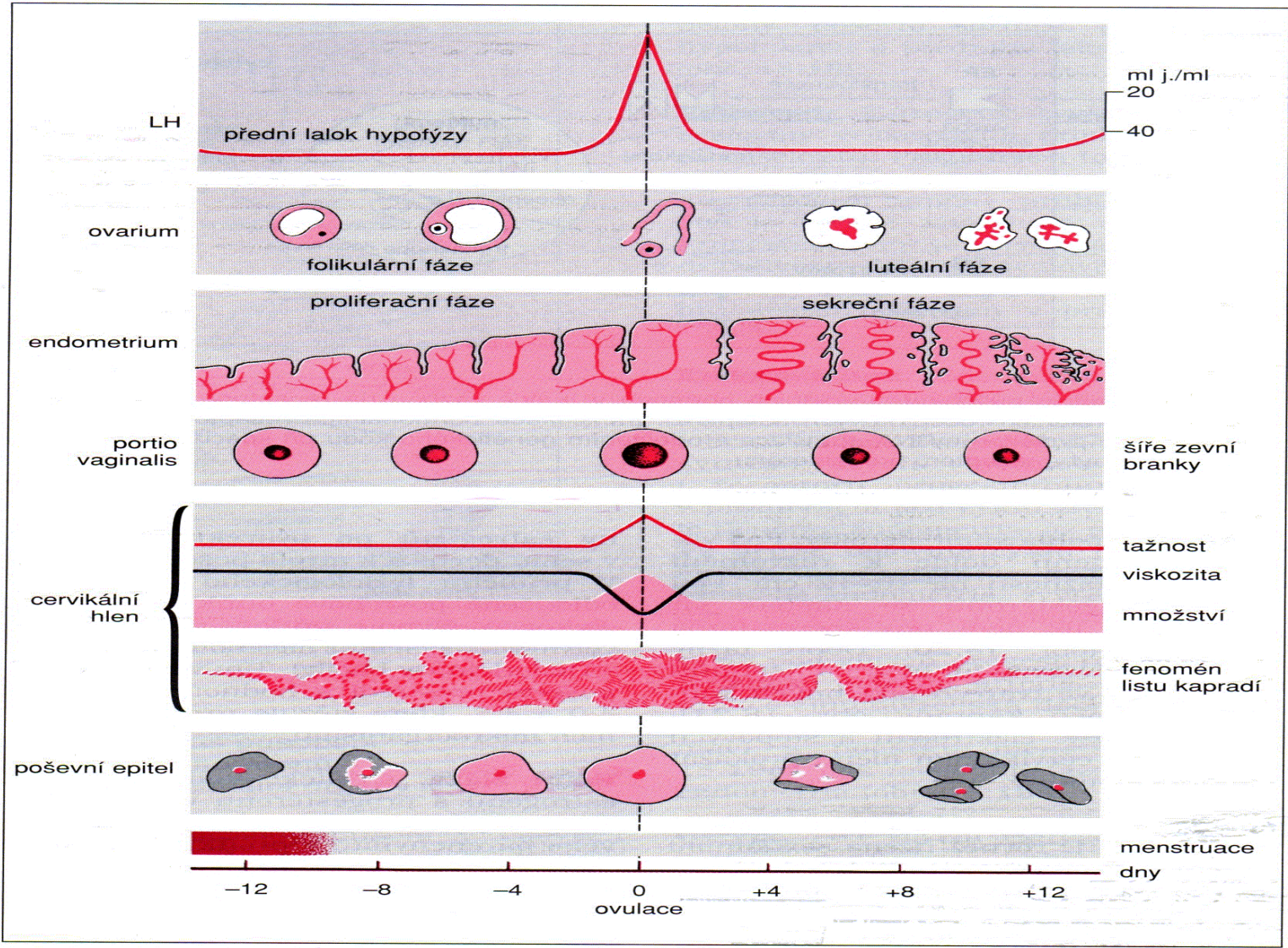
Menstruační cyklus

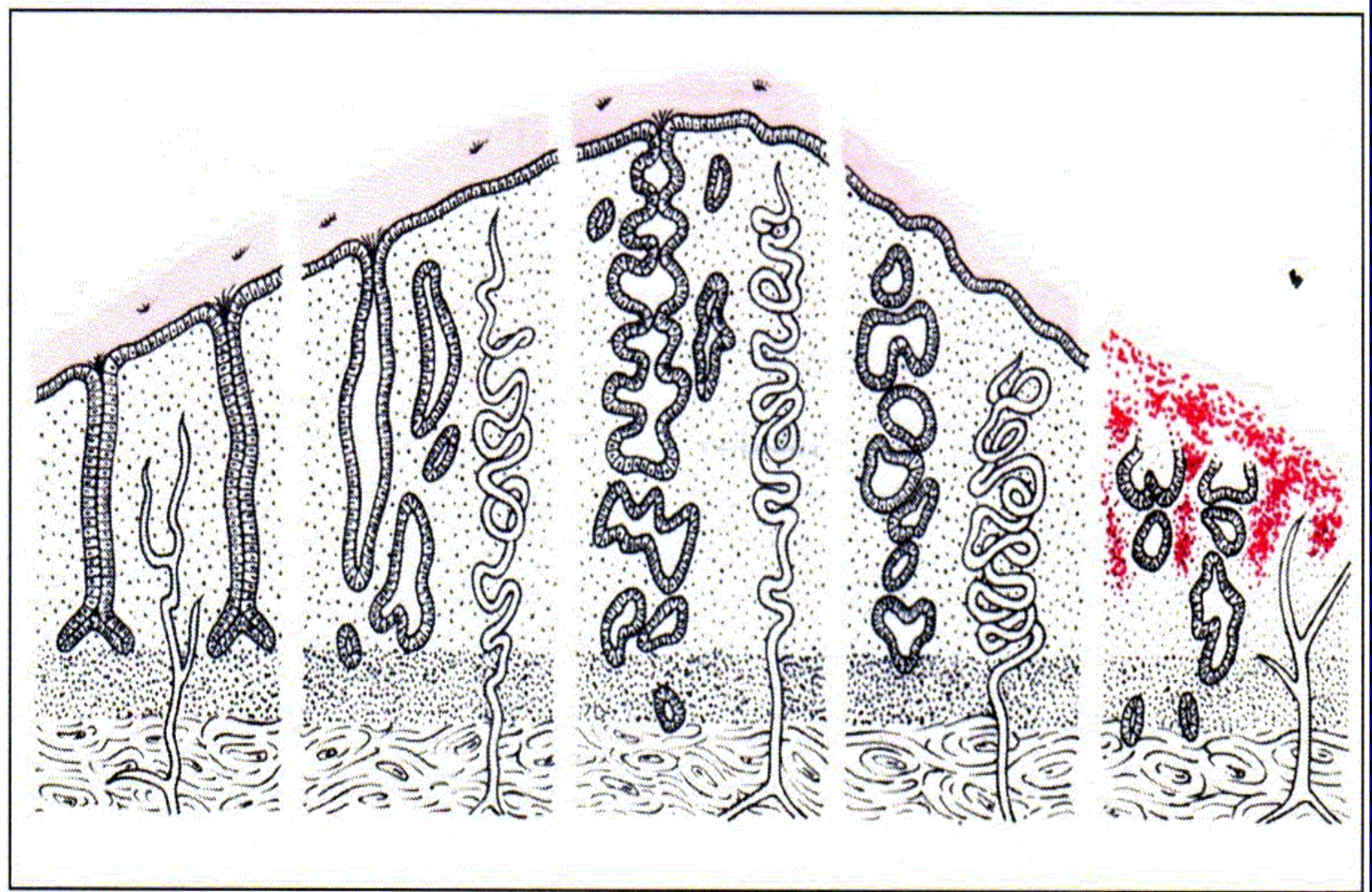
- Sled pravidelně se opakujících změn řízený osou hypothalamus – hypofýza – ovarium + zpětné vazby
- Cyklické změny endometria podmíněné ovariálním cyklem
- **Fáze cyklu:**
  - menstruace
  - proliferace
  - sekrece
- Délka menstruačního cyklu: 25- 32 (35) dní
- Délka krvácení: 3-5 dní, max. 7 dní,
- Ztráta krve: 1 ml/kg (30-80ml)

a

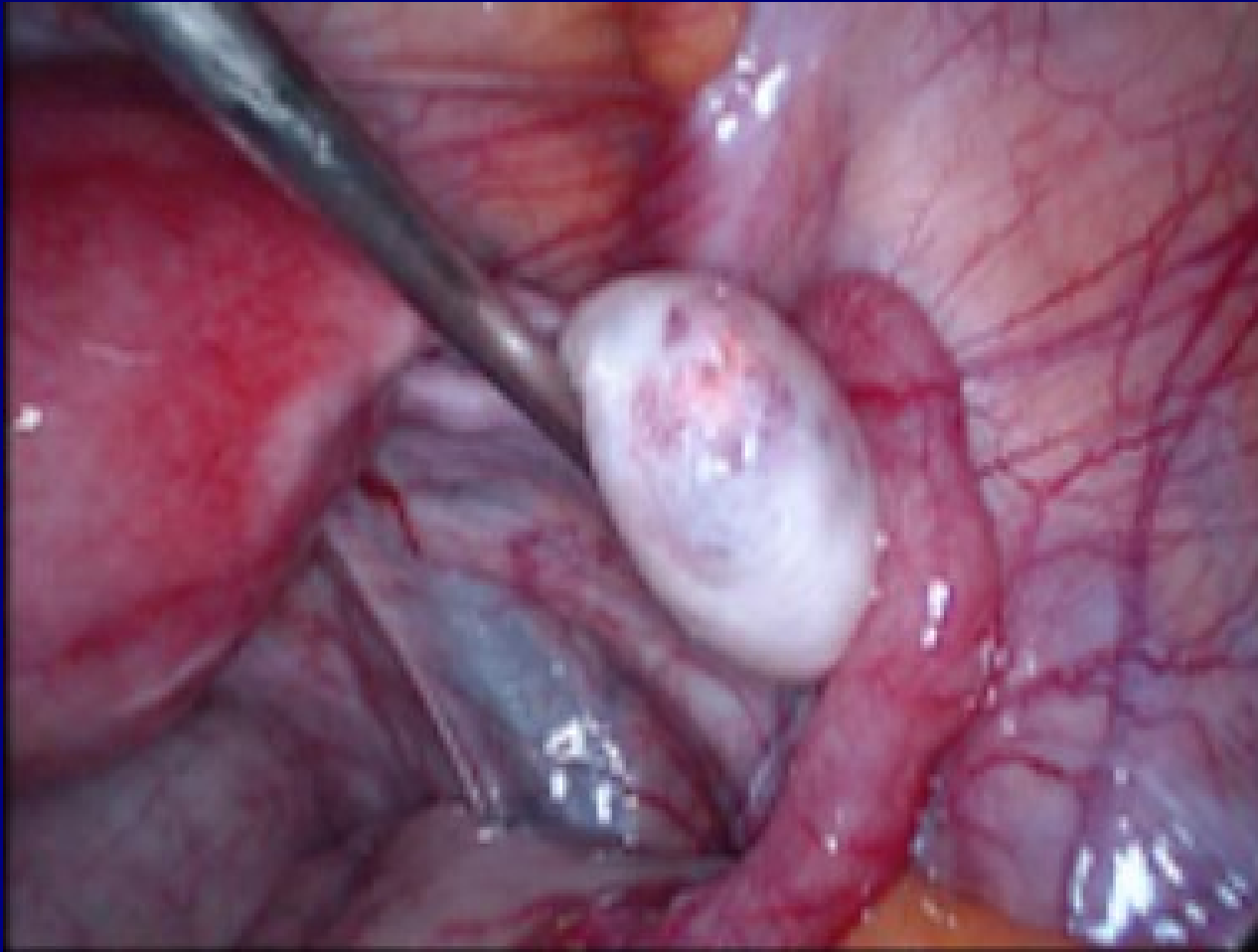
b

c

d

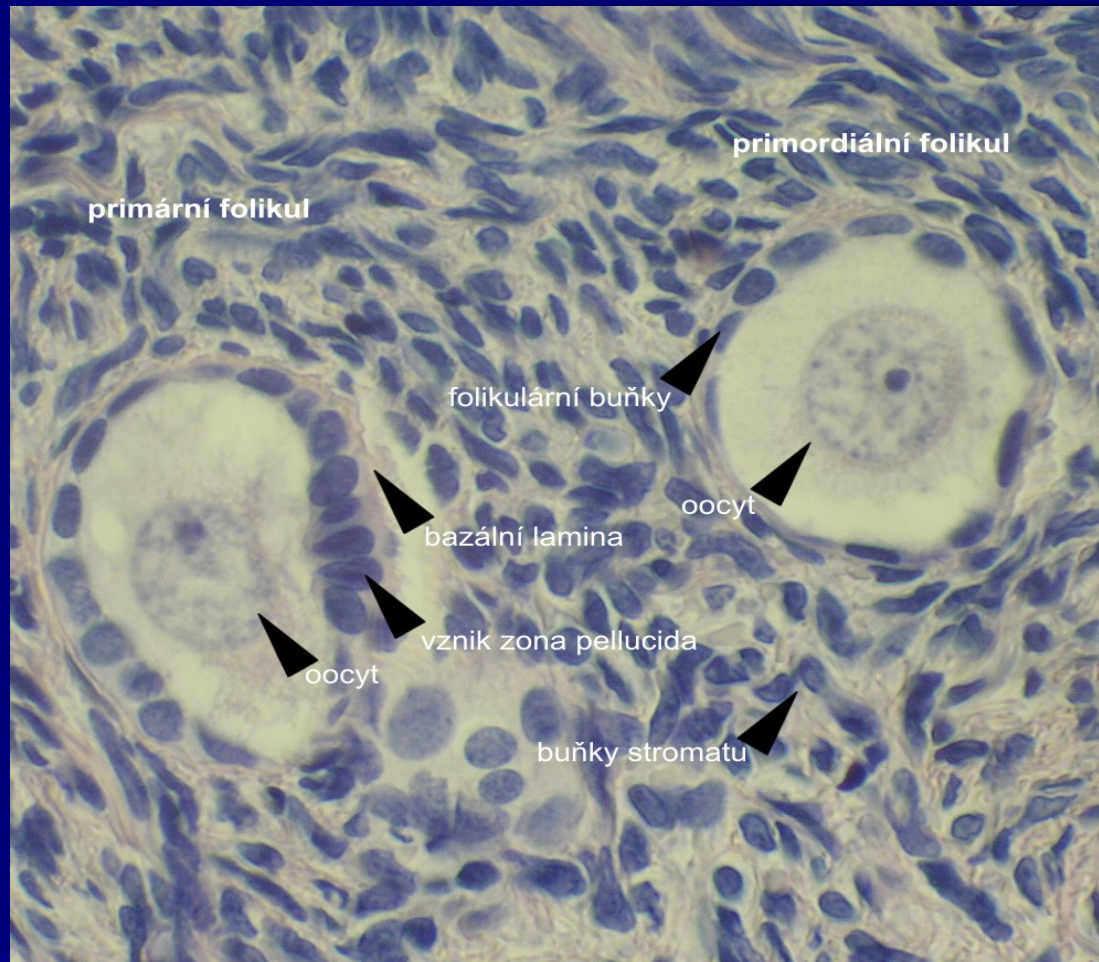
e

Normální ovarium

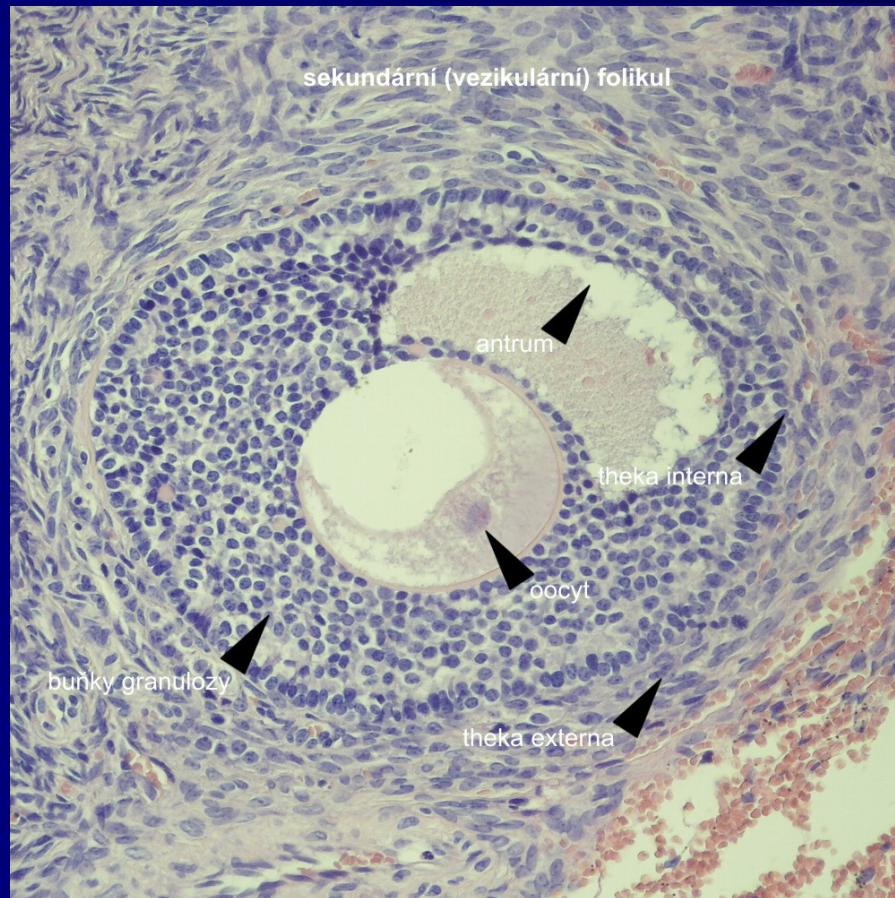

Primordiální folikul

Sekundární folikul

Ovulace

Vyšetření

- **hormonální hladiny**
- **ultrazvukové vyšetření**
- **mikroabraze endometria**
- **bazální teplota**
- *funkční cytologie*
- *vyšetření čípku děložního*

Zralý oocyt - metafáze II

Menstruační cyklus- ovariální cyklus

- **Gonadotropiny**- regulace tvorby pohlavních steroidů v thekálních a granulózových buňkách ovaria.
  - **FSH** - folikulostimulační hormon: růst granulózových buněk ovaria, tvorba aromatázy, přeměna androgenů na estrogy, růst folikulu
  - **LH** - luteinizační hormon: proliferace buněk theca interna, syntéza androgenů, zrání grafova folikulu, tvorba progesteronu, peak LH - ovulace

Primární folikul → sekundární folikul → terciální folikul → Graafův folikul → praská (ovulace) → corpus luteum → corpus albicans (corpus luteum graviditatis)

Folikulární fáze → Ovulace → Luteální fáze

Menstruační cyklus-děložní cyklus

- **Proliferační fáze:** 5. den MC
vliv E
proliferace žlázek, stromatu a cév
- **Sekreční fáze:** 15 - 26 den MC
vliv E, P
sekreční transformace endometria
(stroma-hromadění lipidů, fosfatidů, žlásky obsahují glykogen, spirální arterioly dosahují k povrchu epitelu)
- **Mestruační fáze:** od 26.dne MC
degenerace endometria
(fáze deskvamační a regenerační)

Menstruační cyklus - cervikální a vaginální cyklus

- **Cervikální cyklus:**
ovulace: ↑množství hlenu ↓viskozita
- **Vaginální cyklus:**
folikulární fáze (kvantitativní změny) - proliferace buněk
luteální fáze (kvantitativní změny) - odlučování
povrchových buněk

Poruchy menstruačního cyklu

- **symptomatické** (podle klinického obrazu)
- **patogenetické** (podle místa poruchy)
- **etiologické** (vlastní příčina poruchy)

Poruchy nástupu a ukončení menstruačního cyklu

- akcelerace pohlavního dospívání
(pubertas a pseudopubertas praecox)
- retardace pohlavního dospívání
(pubertas tarda- compl., incompl.)
- předčasná menopauza (před 40. rokem)
- pozdní menopauza (po 55. roce)

Poruchy rytmu menstruačního cyklu

- **Polymenorrhoea** (interval kratší než 22 dnů)
  - zkrácení jak proliferační, tak i sekreční fáze, anovulační cyklus
- **Oligomenorrhoea** (interval delší než 35 dnů)
  - prodloužená proliferační fáze a normální fáze sekreční
  - prodloužená proliferační fáze a zkrácená fáze sekreční
  - anovulace s chybějící luteální funkcí !!!
- **Amenorrhoea** (absence krvácení)
  - primární amenorrhoea
  - sekundární amenorrhoea (nutno uvést délku!)

Poruchy intenzity a délky menstruačního cyklu

- **Hypomenorrhoea** (méně než 2 vložky/den)

příčiny: organické (myom, zánět, tumor) x funkční příčiny (porucha epitelizace)

- **Hypermenorrhoea** (více než 5 vložek/den, krvácení delší než 8 dnů)

příčiny organické (Aschermanův sy) x funkční příčiny (endokrinopatie)

- **Menorrhagia** (více než 5 vložek/den, krvácení do 7 dnů)

Poruchy menstruačního krvácení při zachovaném cyklu-přídavná krvácení

- **Intermenstruační krvácení**

- slabé krvácení v období ovulace- způsobeno poklesem hladiny estrogenů

- **Premenstruační krvácení**

- špinění před nástupem menses- důsledek luteální insuficience, pomalý a předčasný pokles E a Prog.

- **Postmenstruační krvácení**

- špinění navazující na menstruaci- prodloužené odlučování endometria, organické příčiny

Metroragie

Metrorrhagie – acyklické nepravidelné krvácení

- **hormonální dysfunkce** (porucha ovariální funkce
persistence folikulu, absence corpus luteum)
- **patologie těhotenství**
- **záněty, nádory**
- **hemoragické stavy**

Dysfunkční krvácení

Dysfunkční krvácení – abnormální krvácení z anatomicky normální dělohy

- Hyperproliferace endometria, která není oponována gestageny
- Nejčastěji na začátku menarchae (juvenilní metrorrhagie) a před menopausou, doprovází „anovulační cykly“
- Terapie: zástava krvácení a prevence recidiv

Amenorrhoea

Fyziologická (před menarche, gravidita, po menopauze)

Patologická (primární, sekundární)

I. dle úrovně poruchy

- poruchy vývodného traktu či cílových uterinních orgánů
- ovariální poruchy
- hypofyzární poruchy
- poruchy CNS (hypothalamické, suprahypothalamické)

Amenorrhoea

II. dle struktury ovárií

- normální ovulující ovária
- anovulační ovária
(porucha vztahu mezi regulačními centry)
- afunkční ovária
(dysgenetická, afunkce folikulárního aparátu)

Kryptomenorrhoea - neprůchodnost rodidel při jinak normálním cyklu

Dysmenorrhoea a premenstruační syndrom

- **Menstruace spojená s bolestmi či jinými obtížemi, začínajícími nejdříve den před menses a končícími nejpozději den po menses (až 20% žen).**
  - Primární (počátek do 2 let od menarché), vazba na ovulační cyklus
psychoterapie, blokáda ovulace (HAK), analgetika
  - Sekundární (organický původ)- endometrióza, adenomyóza, hypoplázie dělohy, PID, stenóza cervixu, myomatóza, RV uteri
kausální terapie.
- **Premenstruační syndrom**
začátek 7-10 dní před menses- psychické napětí, agresivita, deprese, nespavost, bolesti hlavy, palpitace, edémy, bolesti břicha- th.: sedativa, psychofarmaka, blokáda ovulace HAK

Klasifikace poruch menstruačního cyklu dle WHO

- I. Hypogonadotropní normoprolaktinemická ovariální insuficience
(Kallmanův syndrom, anorexia nervosa, Sheehanův syndrom)
- II. Normogonadotropní normoprolaktinemická ovariální insuficience
  - IIa.- anovulační cyklus, insuficience žlutého tělíska
  - IIb.- normogonadotropní normoprolakt. amenorea
(hyperandrogenemie)
- III. Hypergonadotropní ovariální insuficience (Turner sy,POF)
- IV. Anatomicky podmíněná amenorea (Rokytanski sy)
- V. Hyperprolaktinemie (prolaktinomy)
- VI. Dysfunkční hyperprolaktinemie (štíť. žl., stres)
- VII. Organické postižení hypotalamu (kraniofaryngeom)

Diagnostika

Menstruační kalendář (bazální teplota)

Hormonální vyšetření

- **základní: FSH, LH, prolactin, 17-betaestradiol, progesteron, testosteron, SHBG**
- **rozšířená: štítná žláza, nadledvina**
- **funkční cytologie**

Ultrazvuk - morfologie endometria, dělohy, ovarií

Biopsie endometria - abrase, mikroabrase

Diagnostika

Datace endometria

menstruace	1. - 4. den
časná proliferace	5. - 8. den
vyvinutá proliferace	9. - 11. den
pokročilá proliferace	12. - 14. den
časná sekrece	16. - 18. den
vyvinutá sekrece	19. - 22. den
pokročilá sekrece	23. - 24. den
sekrece v regresi	25. - 28. den

Diagnostika

Hysteroskopie (diagnostická, operační)

Laparoskopie (diagnostická, biopsie)

Rtg metody - CT, MRI

Genetika

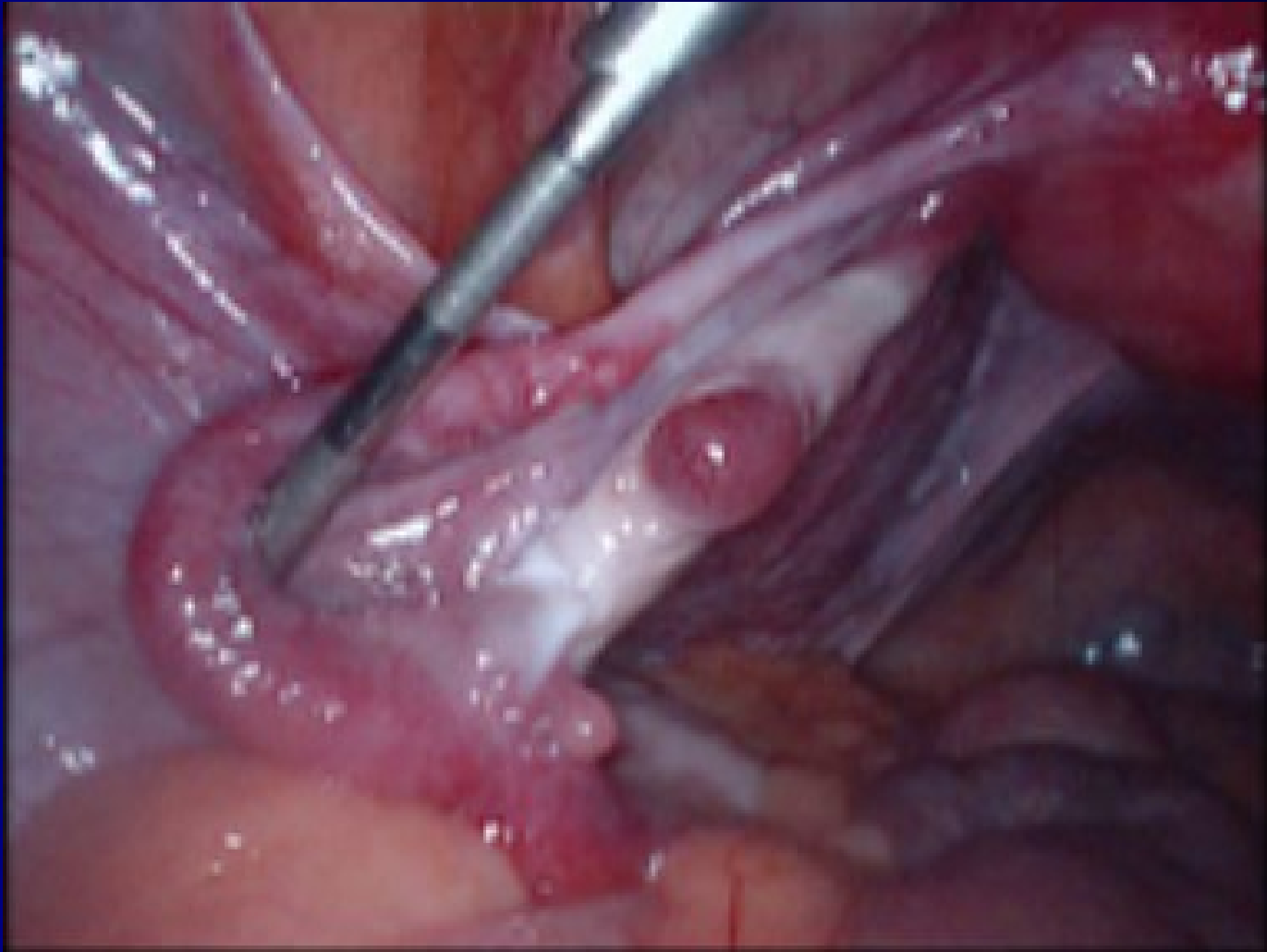
Endokrinologie

Hematologie

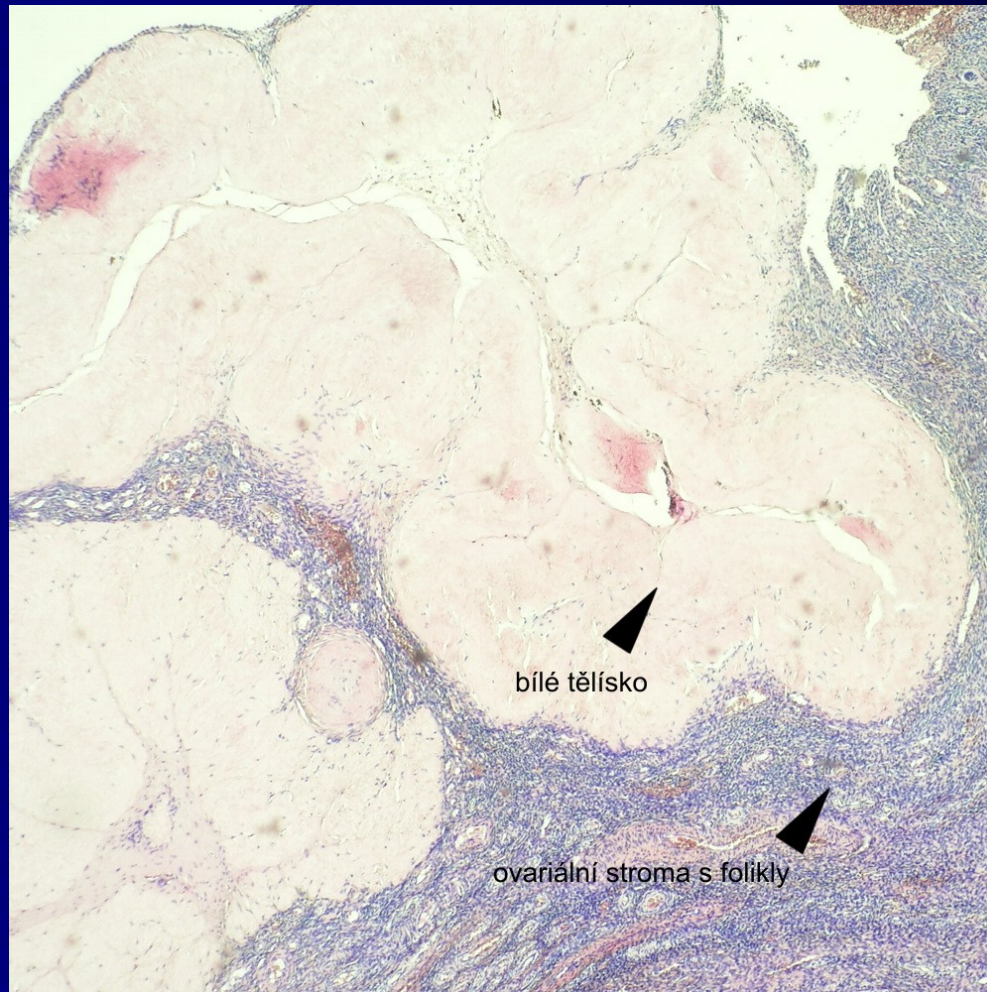
Lištovité ovarium

Ovarium po chemoterapii

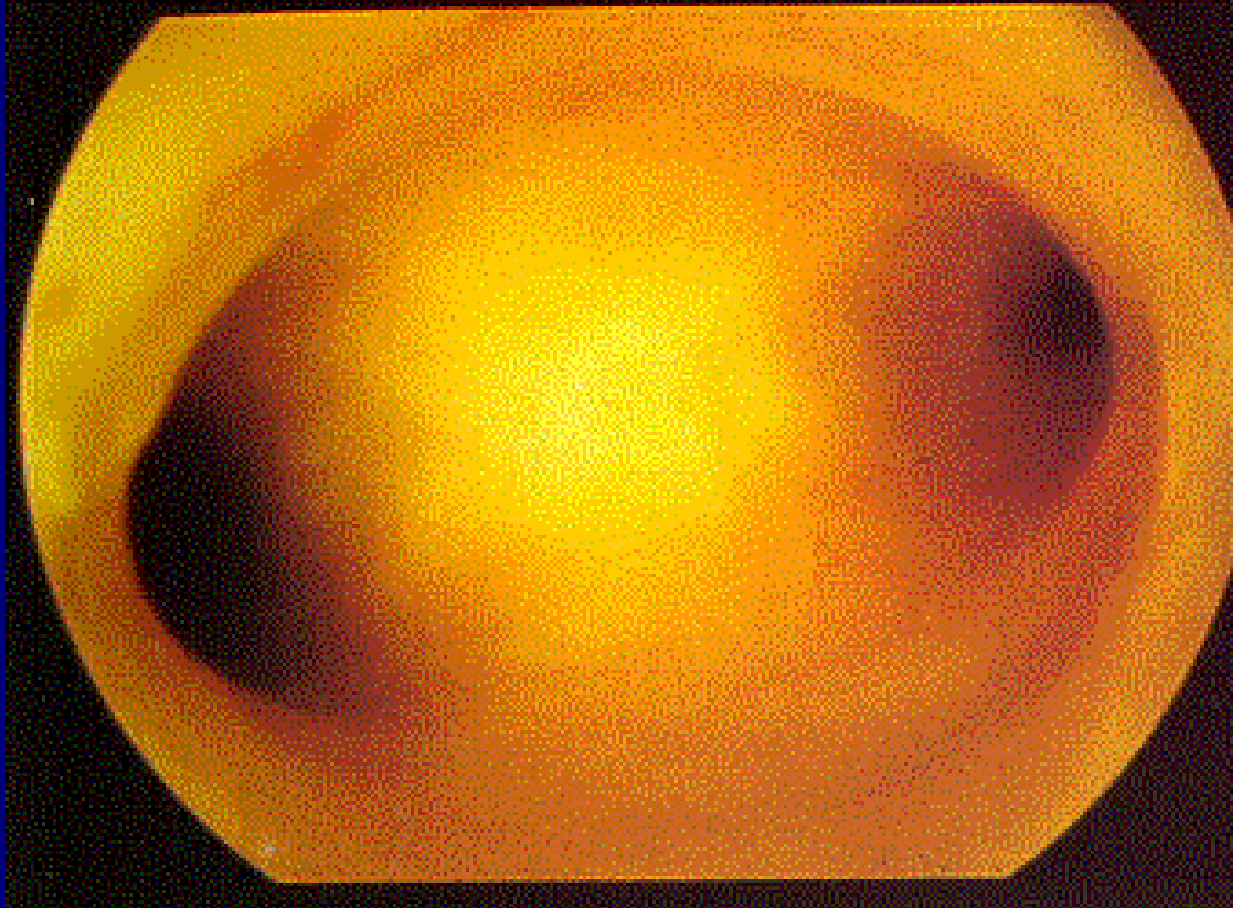

Corpus albicans

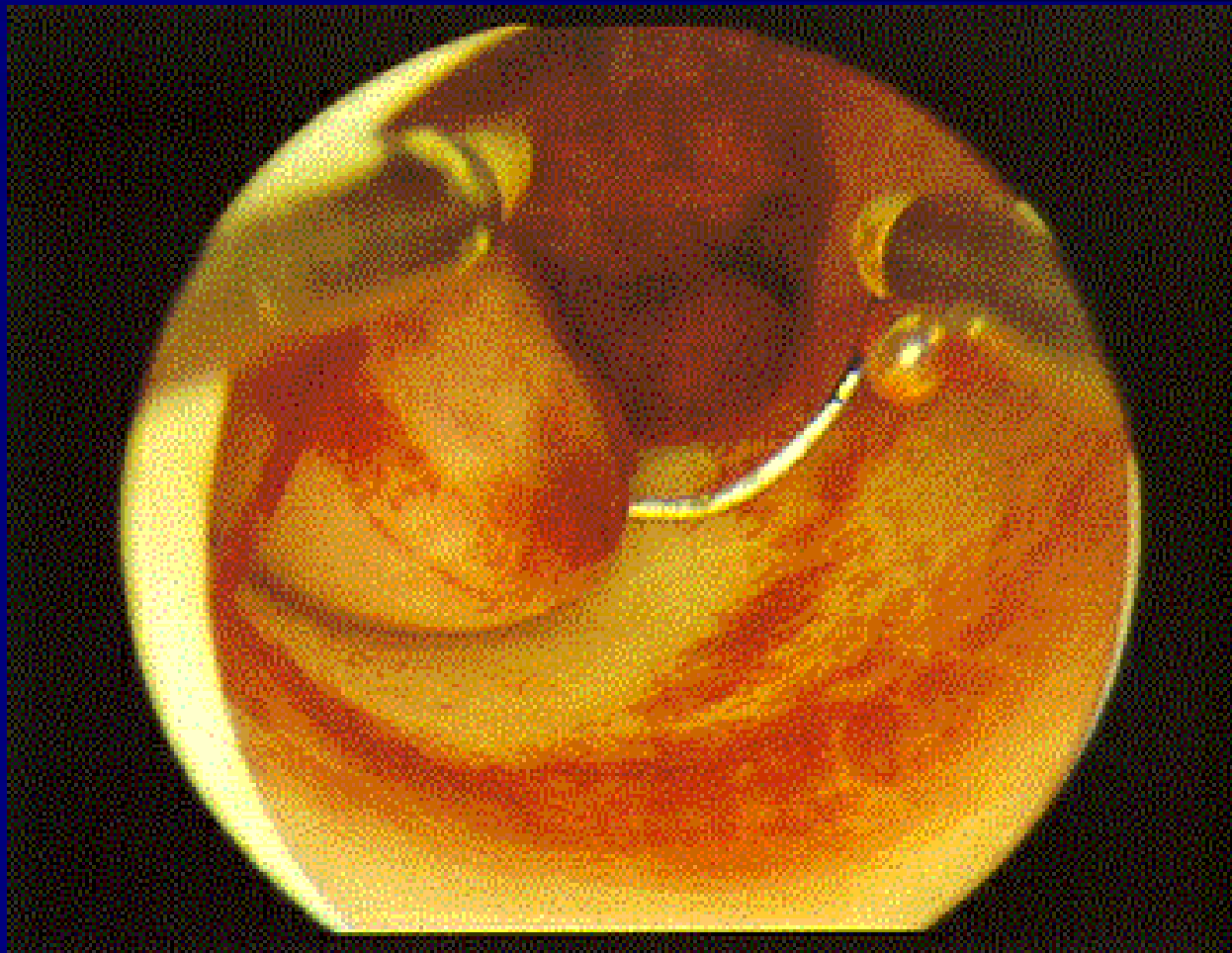

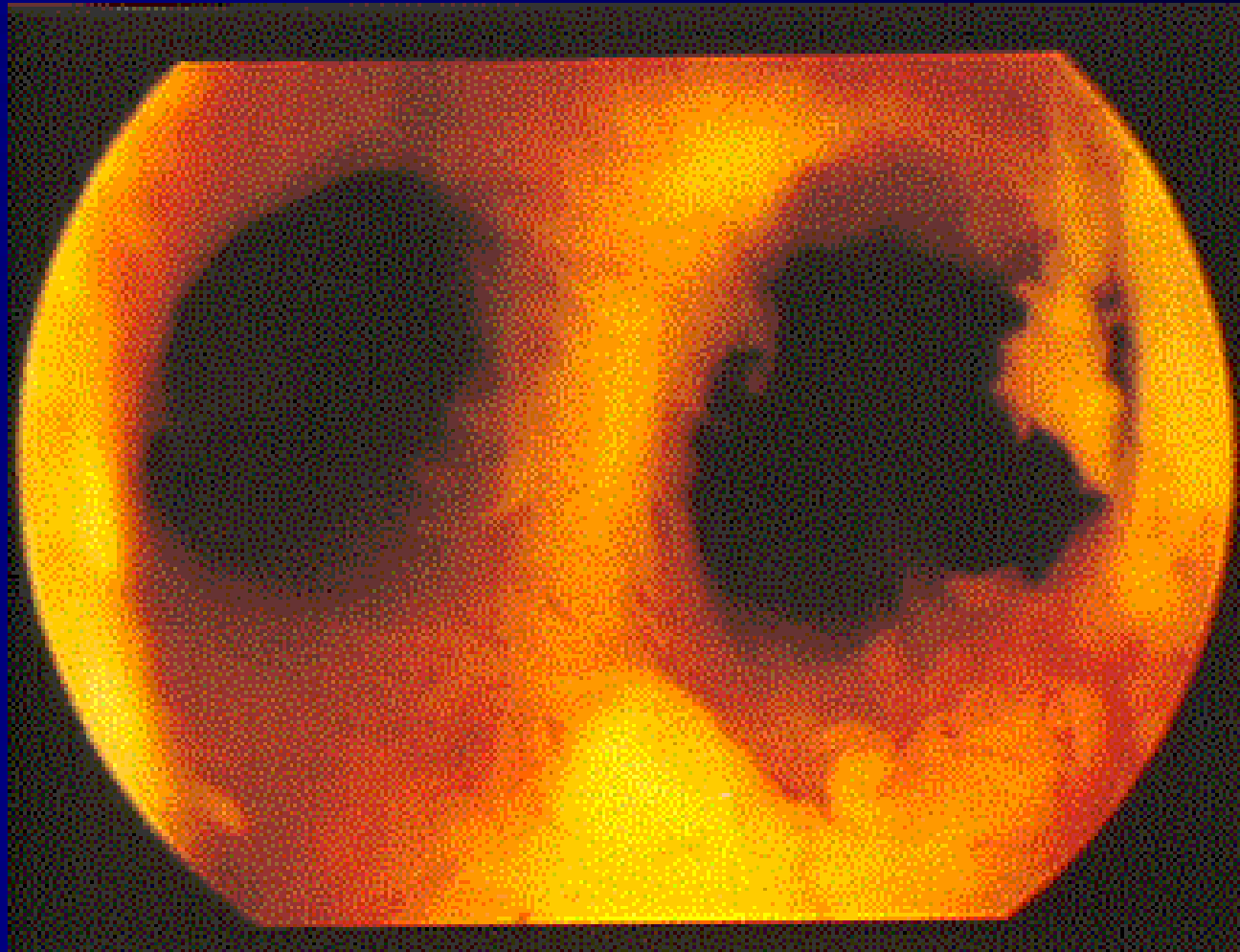
Hysteroskopie

Hysteroskopie

Hysteroskopie

Diagnostika - funkční testy

- **Progesteronový test** 60-120mg AGL
Pozitivní (krvácení) = dostatek estrogenů+ nedostatek gestagenů = luteální insuficience
Negativní (nekrvácí) = gravidita
= nedostatek estrogenů
= chybění či nereaktivita endometria
- **Estrogenový test** 2-3 týdenní aplikace E2
Negativní (nekrvácí) = chybění či nereaktivita endometria
Pozitivní (krvácení) = nedostatek E2 = ovarium, hypofýza, hypotalamus
- **Gonadotropinový test-** hMG, FSH
Negativní (nekrvácí) = **porucha ovárií (!!)** - genetické vyšetření
Pozitivní (krvácení) = porucha hypofýzy či hypotalamu
- **Gonadoliberinový test**
Pozitivní = porucha hypotalamu
Negativní = porucha hypofýzy

Terapie

Zástava krvácení

- hormonální - estrogeny, gestageny
- operační - abrase, hysteroskopie

Prevence recidivy - gestageny